

Величезну вагу у відновленні єдності українства на всіх континентах мало живе його спілкування. Подорожував Йосиф Сліпий до громад українців у 14 країн світу. Вносив там дух оптимізму в кожную громаду, виступав з проповідями і лекціями. При активній участі діаспори йому вдалося поновити роботу Українського Вільного Університету у Мюнхені, де підготовлено чимало вчених для України, видано значну кількість книжкової продукції, особливо з історії України.

Незадовго до смерті, у червні 1984 р., у місті Генк (Бельгія) Йосиф Сліпий заснував добродійне Товариство Святої Софії, яке через свій патріотичний фонд займається вдосконаленням спеціалістів з України, фінансує культурні та медичні програми для українців [2]. Це засвідчує про його щире любов до України, бажання допомогти українцям незалежно від місця їх проживання.

У своєму Батьківському і Пастирському Заповіті особлива увага звернена на важливу роль родини, батька і матері у передачі дітям, молоді духовних національних надбань. «Християнська родина та рідна українська школа – це передумови здорового виховання прийдешніх поколінь! Отож, заповітую вам: Відроджуйте їх і рятуйте їх в Україні й в усіх країнах поселення нашого Українського народу! [4, с. 147]. Заповітую: Не посороміть землі української, землі ваших предків!...Не посороміть також свого власного українського імени» [4, с. 151].

Протягом всієї діяльності за кордоном Йосиф Сліпий активно підтримував розвиток української науки і мистецтва. За його сприяння був виданий 200-томник наукових праць про українську церкву і народ – для українців зарубіжжя, а частину тиражу було відкладено для України, для її майбутньої незалежності, в яку свято вірив кардинал [1].

Патріарх Йосиф, перебуваючи далеко від своєї Батьківщини, завжди відчував духовну єдність зі своїм народом, називаючи себе його сином. Ця людина стала символом боротьби українського народу за свою релігію, культуру, ідентичність і національну гідність, символом незламності українського духу, особистістю не тільки всеукраїнського, а й світового масштабу. Діяльність Блаженнішого Патріарха Йосифа Сліпого залишається для нас незмінним орієнтиром у побудові гідного майбутнього нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Грабер Ф. Зустріч з митрополитом Сліпим у Сибірі / Ф. Грабер // Русалка Дністрова. – 1997. – Ч. 3. – С. 2.
2. Денисенко А. Національні мотиви у творчій спадщині Й. Сліпого / А. Денисенко // Пам'ять століть. – 2002. – № 6. – С. 52–59.
3. Кардинал Любачівський. Страшніше було б не прийняти цей хрест / Кардинал Любачівський, В. Бондаренко. – Людина і світ. – 1992 рік. – № 1. – С. 14.
- Патріарх Йосиф Сліпий як визначний український ієрарх, науковець та патріот. Матеріали Міжнародної наукової конференції (20 вересня 2002 року, м. Київ). – Київ: Українська Видавнича Спілка, 2003. – 176 с.
5. Рудницька М. Невидимі стигмати. – Рим – Мюнхен – Філадельфія, 1971.
6. Сергійчук В. Йосиф Сліпий в роки Другої світової війни / В. Сергійчук // Пам'ять століть. – 2002. – № 6. – С. 20–38.

УДК 271.4

Городецька О. В.,

кандидат педагогічних наук

ЙОСИФ СЛІПІЙ – ДУХОВНИЙ ПРОВІДНИК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Народився майбутній Патріарх Йосиф Сліпий 17 лютого 1892 року в селі Заздрість нині Тереховлянського району на Тернопільщині у глибоко християнській сім'ї Івана Коберницького-Сліпого та Анастазії Дичковської.

Ось, що пізніше Йосиф Сліпий говорить про себе: «Моє ціле життя було і є тісно пов'язане, і за те слава Богу, з долею і недолею нашого народу...Коли глянути на перші молодечі літа, то вони були, як загальноціле життя, важка праця і праця, школа і школа... Ходив до школи не для забави чи відпочинку, але для науки і вже від перших літ радо вчився... З вдячністю мушу згадати про своїх батьків, що дуже настоювали на те, щоби хлопець виростав скромний і побожний, щоби відмовляв щодня молитви, пильно вчився і не підпадав під якісь лихі впливи» [5, с. 7].

З глибокою вдячністю згадував Йосиф Сліпий про виняткову роль у своєму житті Владики Андрея: «Вже в гімназії, а опісля і в університеті я мріяв стати професором і думав, що це може бути перешкодою для мого священничого покликання. Але мій попередник, Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький, якому я виявив свої задушевні пляни, вислав мене на вищі студії до Інсбрука – це рішило долю мого священничого життя, і за це я йому вдячний на рівні з моїми батьками» [1, с. 7].

Коли Митрополит Андрей Шептицький запропонував Отцю Йосифу Сліпому, ректору Духовної Академії, стати наступником, то той відповів «Та то ж страшна річ взяти на себе таку відповідальність». Відповідь Кир Андрея була такою: «А часом не взяти на себе відповідальність є більшою невідповідальністю. Зрештою, дайте іншого кандидата». І Отець Йосиф Сліпий прийняв цей тягар [7, с. 5].

Архієпископ Йосиф Сліпий писав до Швейцарії в 1942 році: «Я був висвячений тайно 1939 року на Празник Непорочного Зачаття Матері Божої 22 грудня в Митрополичій каплиці Преосвященним Митрополитом і єпископами Н. Будкою і д-ром Н. Чарнецьким у привності митрополичої капітули. Опісля мої свячення були проголошені урядово за німецької окупації 31 грудня 1941 р. Я не міг ставити перешкоди моїм свяченням, бо в час гонення свячення не є честю, а в першій мірі тягарем. За єпископський жезл отримав я дерев'яну палицю митрополита, як пастирський жезл, а також той самий єпископський перстень і той самий гієратикон. Ці всі речі дуже дивним способом урятувались перед більшовицьким знищенням у Духовній Семінарії. Я добачував у цьому особливий палець Божий» [3, с. 361].

Приймаючи нелегкі обов'язки майбутнього глави Греко-Католицької Церкви, Архієпископ Йосиф Сліпий описав Митрополитові тяжкі обставини, що його чекають у більшовицькій дійсності, в яких важко буде щось робити. На це Андрей Шептицький відповів: «Що зможете, то зробіте» [3, с. 362].

Після смерті Митрополита Кир Андрея першого листопада 1944 року Архієпископ Йосиф перебрав на себе управу Митрополії. Одинадцятого квітня 1945 року НКВД арештувало Митрополита Кир Йосифа Сліпого. Про ці часи він згадує так: «Року Божого 1945, в місяці квітні дня 11, після обшуків на Святоюрській горі та Духовній Семінарії почався мій новий шлях життя. Був це час страшної всенародної скорботи. Для мене почався шлях в'язня. Та не для мене одного; я був одним із сотень тисяч стариків, жінок, дітей і немовлят. Моє слабе і схорване тіло було в руках супротивників-переможців, моя душа була вільна, вона блукала серед моїх вірних і здригалася на вид їхнього нещастя, нужди, болів і терпіння...» [3, с. 366].

Коли у 1944 році до Львова наближався фронт, то Йосифу Сліпому пропонували виїхати на захід, на що він відповів: «Моїм обов'язком є залишитися тут». Залишився Архієпископ Йосиф і ціла ієрархія Греко-Католицької Церкви [3, с. 365].

Судовий акт Митрополиту Йосифу було проголошено 3 червня 1946 р. до цього він пройшов тернистий та важкий шлях мук та допитів. Оскільки ніякі тортури не могли зламати гідності Митрополита та змусити його відректися від Папи, то Йосифа Сліпого було засуджено до 8 років примусових робіт у сибірських таборах. Кир Йосиф говорив: «Я глибоко відданий Ватиканові і Католицькій Церкві, всяким способом в силу своїх ідеологічних переконань я все розділював та проводив у життя політику Ватикану у всіх його напрямках» [3, с. 368–371].

Д-р Станиславський у спогадах розповідає про мужню поставу Митрополита в часі його особистого горя, що викликало подив та пошану серед в'язнів, а також ненависть більшовиків. Він, на думку Станиславського, був «пострахом для більшовиків», вони стежили за кожним його кроком [3, с. 373]. Доки Митрополит перебував у «виправних» таборах, українці в діаспорі мобілізували усі сили для оборони церкви та її Ієрарха, що залишився в живих.

Наприкінці січня 1963 року Йосифа Сліпого було звільнено. Голова концентраційного табору сказав: «Верховна рада помилувала вас. щоб зробити послугу Папі Івану XXIII». Митрополит Йосиф Сліпий одержав дипломатичний паспорт, що означало, що він не зможе повернутися в Україну. Подорож до Риму розпочалася 4 лютого 1963 року. Після 18-літньої каторги у сибірських гулагах він 9 лютого став вільним в Італії. Пізніше Митрополит згадував зустріч із Папою: «Він зовсім як батько... Він взяв мене в обійми і плакав» [3, с. 385–386].

Блаженніший Кир Йосиф 25 листопада 1963 року заснував Український Католицький Університет, який став продовженням Богословської Академії у Львові. При Українському Католицькому Університеті відновлено видавництво, яке колись існувало (до 1939 року) при Богословській Академії і Науковому Богословському Товаристві. У грамоті про заснування Українського Католицького Університету сказано: «Метою університету є розвивати українську науку, зосереджувати наукову творчість, підготувати молодь до наукової і народної праці та водночас творити для неї моральну основу, оголошеною Католицькою Церквою. Зокрема завданням університету є пізнавати минуле українського народу, його християнський світогляд і світогляд цілого Сходу, до якого він належить, зібрати, закріпити це знання в книгах, як у вияві наукової творчості... А вже дуже високим завданням Католицького Університету є виховувати молоде покоління, перейняти його католицькими засадами і вчинити готовими з запалом посвятитися науці і примінювати своє знання вжитті». Дім для Українського Католицького Університету в Римі Йосиф Сліпий освятив 2 жовтня 1966 року [3, с. 391].

Попри організацію УКУ в Римі Блаженніший Патріарх Йосиф старався використовувати науковий потенціал по всіх українських поселеннях, тому за його ініціативою були створені філії Українського Католицького університету в Буенос-Айресі, Аргентині, Лондоні та в Чикаго і Філадельфії у США. Рим став головним центром наукової діяльності УКУ, як видавничої, так і навчальної [3, с. 393].

У 1982 році Йосиф Сліпий закінчив свій «Заповіт», що був результатом роздумів Блаженнішого про долю Української Греко-Католицької Церкви та українського народу. Останніми словами «Заповіту» були: «Сидячи на снях на дорозі в далечінь... молитву мовлю до нашої Небесної Заступниці і Владичиці Богородиці: прийми під свій Покров нашу Українську Церкву і наш нарід» [2, с. 14].

У своєму «Заповіті» Йосиф Сліпий звертається до рідної школи: «Рідна школа – це передумова здорового виховання прийдешніх поколінь. Отож заповіту Вам: відроджуйте їх, рятуйте їх в Україні і в усіх поселеннях нашого народу. Саме в школі формується особистість дитини, її культура, ідеали» [2, с. 79].

Також Йосиф Сліпий звертався до науковців та інтелігенції: «Любіть науку, плекайте і збагачуйте її своєю працею та своїми знаннями, будьте її служителями. Здвигайте храми науки, вогнища духовної сили Церкви і народу, пам'ятаючи, що немислиме повне життя Церкви і народу без рідної науки. Наука – це їхнє дихання життя» [2, с. 79].

Незважаючи на підірване здоров'я Йосиф Сліпий вирішив відвідати поселення нашої діаспори: Північну Америку (Канада, Нью-Йорк, Філадельфія, Стемфорд, Торонто, Монреаль, Едмонтон та ін.). Відвідав Також Блаженніший Індію, Колумбію, Австралію, Нову Зеландію, Японію і Тайвань [Попри організацію УКУ в Римі Блаженніший Патріарх Йосиф старався використовувати науковий потенціал по всіх українських поселеннях, тому за його ініціативою були створені філії Українського Католицького університету в Буенос-Айресі, Аргентині, Лондоні та в Чикаго і Філадельфії у США. Рим став головним центром наукової діяльності УКУ, як видавничої, так і навчальної [3, с. 403].

Патріарх Української греко-католицької церкви Йосиф Сліпий був не лише церковним діячем, мучеником за віру, організатором освітньої справи, але і науковцем та педагогом. Мирослав Іван Кардинал Любачівський так відзначив основні здобутки Блаженнішого патріарха: «Йосиф Сліпий високо підніс українську богословську науку, як ректор Львівської духовної семінарії, засновник Українського богословського товариства і головний редактор квартальника «Богословія» [8, с. 49].

Важливими для розуміння сутності діяльності Й. Сліпого є його слова: «Науковою культурною працею ми кладемо чи не найсильніші підвалини нашому національному і державному життю» [9, с. 20].

Земна мандрівка Патріарха Йосифа закінчилася 7 вересня 1984 року. Поминальні Богослужіння відбулися за участю Папи Івана Павла II.

Святіший Отець Іван Павло II у проповіді на Літургії в сороковий день смерті Патріарха сказав: «Пам'ять про кардинала Йосифа Сліпого залишиться в історії релігії. Ми ніколи не зможемо забути його постаті суворого й величного аскета та ієрарха і ніколи не зможемо забути тих повчань, які він давав усім своїм життям» [5, с. 5].

Згідно із заповітом Кир Йосифа 8 вересня 1992 року його тіло перепоховане у Крипті Св. Юра у Львові.

Все життя патріарха Йосифа сліпого це жертва для української Церкви та народу. З великою пошаною та любов'ю пам'ятатимуть про нього як про одного із найбільш заслужених Ієрархів Церкви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гринів О.І. Йосиф Сліпий як історик, філософ, педагог / О.І. Гринів. – Львів, 1994. – С. 7.
2. Значимість постаті Патріарха Йосифа Сліпого для національного та духовного пробудження українства : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конф., лютий 2002 року. – Тернопіль : Астон, 2004. – 88 с.
3. Ленцик В. Визначні постаті Української Церкви: Митрополит Андрей Шептицький і Патріарх Йосиф Сліпий / Василь Ленцик. – Львів : Свічадо, 2001. – 608 с.
4. Лицар нескореної церкви (До 120-ліття від дня народження Йосифа Сліпого) : Стаття і матеріали / Ред. кол. : Я. Дашкевич, З. Білик, О. Киричук. – Львів : Вид-во Львівського музею історії релігії «Логос», 2012. – 42 с.

5. Опалко Н. Хресний шлях Йосифа Сліпого / Надія Опалко. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. – 48 с.
6. Патріарх Йосиф Сліпий у документах радянських органів державної безпеки. 1939–1987. В двох томах. – Том I. – К. ПП Сергійчук М.І., 2012, – 656 с.
7. Патріарх Йосиф Сліпий як визначний український ієрарх, науковець та патріот : матеріали Міжнародної наукової конф., 20 вересня 2002 р. – Київ : Українська Видавнича Спілка, 2003. – 176 с.
8. Скакальська І.Б., Швалюк І.Б. Митрополит Йосиф Сліпий як педагог і науковець [Електронний ресурс] / І.Б. Скакальська. – Режим доступу до статті : <http://nv-kogri.ucoz.ua/vupysk5/Skakalska.pdf>
9. Чапуга С. Кардинал Йосиф Сліпий – духовний борець за українську державність / С. Чапуга // Кардинал Йосиф Сліпий і сучасність. – Івано-Франківськ, 2002. – С. 20–26.

УДК 27(477) Сліпий

Лопатка Г. Ф.,

канд. біол. наук,

доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів

ТОКІППО

Грицюк Т. В.,

канд. біол. наук,

в. о. зав. кафедри змісту і методик навчальних предметів ТОКІППО,

в. о. доцента;

СЛУЖІННЯ БОГУ, ЦЕРКВИ ТА НАРОДОВІ УКРАЇНИ – ГОЛОВНА МЕТА ЙОСИФА СЛІПОГО

Велика людина Йосиф Сліпий підкреслював, що Україна є не лише у своїх географічних межах, вона є всюди, де є українці: в Америці, Канаді, Аргентині, Австралії, Франції, Німеччині, Англії, Італії, Іспанії, Словаччині, Австрії, Польщі, Бразилії, Колумбії. Слова Йосифа Сліпого зробили свою велику справу. Багато людей у діаспорі завдяки саме Кардиналові Сліпому відчули в собі гордість, що вони є українцями, тому що пізнали своє українство.

«Де появлявся він,- згадував один представник українців у Німеччині,- збігались наші тисячами, даючи таким способом доказ своєї релігійної і національної солідарності! Це тріумф і перемога Правди Христової, тріумф життєвості нашої церкви і нашого народу. І ці